

Wymagania edukacyjne z języka polskiego dla klasy 6.

Ocena celująca:

- **Wiedza ucznia znacznie wykracza poza obowiązujący program nauczania.** Wypowiedzi pisemne i ustne są bezbłędne oraz cechują się dojrzałością myślenia. Samodzielnie wyszukuje, zbiera i prezentuje materiały na określony temat i przygotowuje prezentacje na temat nadobowiązkowych, dodatkowych lektur. Umiejętnie wykorzystuje wiedzę w praktyce. Inicjuje szkolne imprezy i konkursy polonistyczne. Nie powiela cudzych poglądów, potrafi krytycznie ustosunkować się do językowej, literackiej i kulturalnej rzeczywistości. Bierze udział i osiąga sukcesy w konkursach szkolnych, międzyszkolnych i regionalnych. Podejmuje działalność literacką, kulturalną w różnych formach, prezentuje wysoki poziom merytoryczny oraz artystyczny. Wykazuje ponadprogramowe umiejętności w zakresie kształcenia literackiego i kulturalnego oraz nauki języka. Twórczo i samodzielnie rozwija własne uzdolnienia i zainteresowania. Proponuje rozwiązania oryginalne i wykraczające poza materiał programowy.

Ocena bardzo dobra:

- **Uczeń opanował pełny zakres wiadomości określony programem nauczania dla klasy szóstej.**
- **Kształcenie literackie i językowe:** Wypowiedzi ustne i pisemne są całkowicie poprawne pod względem stylistycznym, językowym, ortograficznym, merytorycznym i logicznym. Zna i stosuje zasady polskiej ortografii i interpunkcji. Potrafi czytać wyraźnie i wyraziście (w tym z podziałem na role). Posługuje się pojęciami: narrator, narracja pierwszoosobowa i trzecioosobowa, podmiot liryczny. Czyta w całości wszystkie obowiązkowe lektury szkolne. Potrafi czytać ze zrozumieniem. Samodzielnie sporządza notatki z czytanych lektur. Interpretuje powiedzenia, przysłowia i sentencje. Potrafi dyskutować i podawać argumenty oraz stosować słownictwo oceniające i wyrażające opinie. Swobodnie interpretuje przeczytany tekst, dokonuje oceny postępowania i poglądów bohaterów, opowiada o uczuciach postaci literackiej. Prezentuje przeczytane książki i zachęca do zapoznania się z nimi. Zna i stosuje różne sposoby komunikowania się, podaje definicję słów: nadawca i odbiorca. Odróżnia język werbalny od niewerbalnego i potrafi je zastosować w codziennym życiu. Odróżnia język mówiony od pisanego i wymienia ich cechy. Wie, kiedy należy zastosować język mówiony, a kiedy pisany. Wyraża swoje zdanie i podaje argumenty. Wskazuje elementy świata przedstawionego (prawdopodobnego i fantastycznego). Biegłe posługuje się encyklopedią i słownikami: ortograficznym, języka polskiego, wyrazów obcych i wyrazów bliskoznacznych, frazeologicznym, wskazuje różnice między słownikami i potrafi porównać brzmienie tego samego hasła w każdym słowniku. Wyjaśnia znaczenie niektórych związków frazeologicznych i stosuje w wypowiedziach związki frazeologiczne. Formułuje różne wypowiedzi z uwzględnieniem intencji. Układa i zapisuje dialog. Tworzy i odróżnia informację od komentarza. Potrafi odczytać informacje z osi czasu. Interpretuje i analizuje utwór liryczny. Zna i wskazuje środki artystycznego wyrazu (epitet, uosobienie, dźwiękonaśladownictwo, porównanie, zdrobnienie, zgrubienie, animizacja, metafora) Wskazuje w wierszu strofy, wersy, rymy, nazywa układ rymów oraz rodzaje rymów. Prawidłowo tworzy i stosuje wyrazy pokrewne i bliskoznaczne Zna wyznaczniki gatunkowe: fraszki, baśni, powieści przygodowej, komiksu, legendy, mitu. Wskazuje różnicę między fabułą a akcją. Odróżnia świat rzeczywisty od fikcyjnego. Wyjaśnia pojęcia: rzeczywistość, fikcja, realizm, fantastyka. Opowiada przebieg wydarzeń w tekstach literackich. Wskazuje bohaterów pierwszoplanowych i drugoplanowych. Bezbłędnie układa plan odtwórczy (ramowy i szczegółowy) lektury, plan kompozycyjny własnej wypowiedzi Potrafi zacytować fragment tekstu literackiego w wypowiedzi pisemnej Doskonale posługuje się następującymi formami wypowiedzi pisemnej: instrukcja, przepis, list oficjalny i nieoficjalny, sprawozdanie, dziennik, notatka w kształcie tabelki, notatka prasowa, reklama, opowiadanie (twórcze i odtwórcze), streszczenie, opis (postaci, przedmiotu, obrazu, krajobrazu), zaproszenie, charakterystyka bohaterów, kartka z życzeniami i pozdrowieniami, ogłoszenie, plan zdarzeń (ramowy i szczegółowy), sms, , komiks, plan przemówienia, pamiętnik, hasło w encyklopedii typu Wikipedia, potrafi zapisać dialog. Wskazuje przykłady wypowiedzi

potocznej, literatury pięknej, reklamy prasowej i literatury naukowej. Rozróżnia i wskazuje wyznaczniki liryki, epiki i dramatu. Zna czasopisma i gazety, wskazuje różnice między nimi. Odczytuje symboliczne znaczenie rysunków. Zna słownictwo związane z teatrem (teatr, dramat, prolog, akt i scena, garderoba, kurtyna, kulisy, sufler).

- **Fleksja, słowotwórstwo i składnia:** Odróżnia zdrobnienia od zgrubień. Rozróżnia i tworzy wyrazy bliskoznaczne, pokrewne i przeciwstawne. Potrafi odmienić rzeczownik, czasownik, przymiotnik, liczebnik, zaimek. Potrafi określić formy fleksyjne: rzeczownika, czasownika, przymiotnika, liczebnika, zaimka. W rzeczownikach oddziela temat od końcówki, wskazuje oboczności i nazywa je. Odróżnia rzeczowniki własne od pospolitych, konkretne od abstrakcyjnych. Rozpoznaje liczebniki główne, porządkowe, zbiorowe, ułamkowe. Używa poprawnych form liczebników. Stopniuje przymiotnik. Wskazuje zaimek, określa jego funkcję, stosuje w zdaniu, wie, jakie zastępuje części mowy. Rozpoznaje i stosuje nieosobowe formy czasownika. Nazywa aspekty czasowników. Przekształca stronę czynną na bierną i odwrotnie. Wskazuje przyimek. Wskazuje i stopniuje przysłówek. Wskazuje spójnik i za jego pomocą tworzy zdanie. Zna odmienne i nieodmienne części mowy. Klasyfikuje rodzaje wypowiedzeń, podaje przykłady. Przekształca zdanie pojedyncze na złożone i odwrotnie. Przekształca równoważnik zdania w zdanie i odwrotnie. Dzieli wypowiedzenia na pojedyncze i złożone. Wskazuje związek główny, poboczny, grupę podmiotu i orzeczenia. Wskazuje w zdaniu i określa typ podmiotu. Wskazuje zdanie bezpodmiotowe. Wskazuje i nazywa typ orzeczenia. Klasyfikuje zdania złożone. Odróżnia zdania pojedyncze od złożonych. Wykonuje wykres zdania złożonego i pojedynczego.
- **Fonetyka:** Wskazuje różnicę między samogłoską a spółgłoską. Wie, co to jest głoska i litera. Zna i wskazuje głoski dźwięczne, bezdźwięczne, twarde, miękkie, ustne i nosowe. Zna i potrafi wytłumaczyć funkcje litery i. Dzieli wyrazy na sylaby. Układa wyrazy w porządku alfabetycznym.

Ocena dobra:

- **Uczeń opanował wiadomości określone programem nauczania dla klasy szóstej.**
- **Kształcenie literackie i językowe:** Poprawnie sporządza plan ramowy i szczegółowy lektur. W wypowiedziach próbuje oceniać i wartościować problemy, zjawiska, dotyczące języka, literatury i kultury. W wypowiedziach ustnych i pisemnych znajdują się nieliczne błędy językowe, stylistyczne, logiczne i ortograficzne. Potrafi samodzielnie poprawić większość własnych błędów. Czyta poprawnie, stosując zasady prawidłowej intonacji i akcentowania. Potrafi czytać ze zrozumieniem. Posługuje się pojęciami: narrator, narracja (pierwszoosobowa i trzecioosobowa), podmiot liryczny. Czyta szkolne lektury. Potrafi wyjaśnić znaczenie niektórych przysłów, powiedzeń i sentencji. Potrafi dyskutować i podawać argumenty. Interpretuje przeczytany tekst, próbuje dokonać oceny postępowania i poglądów bohaterów. Wskazuje elementy świata przedstawionego (prawdopodobnego, fantastycznego). Posługuje się encyklopedią i słownikami: ortograficznym, języka polskiego, wyrazów obcych i wyrazów bliskoznacznych frazeologicznym, wskazuje różnice między słownikami i potrafi porównać brzmienie tego samego hasła w każdym słowniku. Zna wyznaczniki gatunkowe: fraszki, komedii, baśni, powieści przygodowej, komiksu, mitu, legendy. Próbuje interpretować utwór liryczny. Zna i wskazuje środki artystycznego wyrazu (epitet, uosobienie, dźwiękonaśladownictwo, porównanie, zdrobnienie, zgrubienie, animizacja, metafora). Wskazuje w wierszu strofy, wersy, rymy, nazywa układ rymów oraz rodzaje rymów. Potrafi wyjaśnić znaczenia niektórych związków frazeologicznych. Wie, co to jest związek frazeologiczny. Próbuje zastosować w swoich wypowiedziach znane związki frazeologiczne. Sporządza notatkę z przeczytanych lektur. Potrafi posługiwać się następującymi formami wypowiedzi pisemnej: instrukcja, przepis, list oficjalny i nieoficjalny, sprawozdanie, dziennik, notatka w kształcie tabelki, notatka prasowa, reklama, opowiadanie (twórcze i odtwórcze), streszczenie, opis (postaci, przedmiotu, obrazu, krajobrazu), zaproszenie, charakterystyka bohaterów, kartka z życzeniami i pozdrowieniami, ogłoszenie, plan zdarzeń (ramowy i szczegółowy), sms, komiks, plan przemówienia, pamiętnik, hasło w encyklopedii typu Wikipedia, potrafi zapisać dialog. Zachęca do przeczytania książki. Potrafi czytać wyraźnie i wyraziście oraz z podziałem na role. Zna i stosuje różne sposoby komunikowania się, podaje definicję słów: nadawca i odbiorca. Odróżnia język werbalny od niewerbalnego i potrafi je zastosować w

codziennym życiu. Odróżnia język mówiony od pisanego, wymienia ich cechy. Wie, kiedy należy zastosować język mówiony, a kiedy pisany. Próbuje wyrazić swoje zdanie na dany temat i uargumentować własny punkt widzenia. Formułuje różne wypowiedzi z uwzględnieniem intencji. Układa i zapisuje dialog. Tworzy i odróżnia informację od komentarza. Potrafi odczytać informacje z osi czasu. Próbuje zinterpretować i zanalizować utwór liryczny. Opowiada przebieg wydarzeń w tekstach literackich. Wskazuje bohaterów pierwszoplanowych i drugoplanowych. Potrafi zacytować fragment tekstu literackiego w wypowiedzi pisemnej. Rozróżnia przykłady wypowiedzi potocznej, literatury pięknej, reklamy prasowej i literatury naukowej. Zna słownictwo związane z teatrem (teatr, dramat, prolog, akt i scena, garderoba, kurtyna, kulisy, sufler). Zna wyznaczniki liryki, epiki i dramatu. Zna wybrane czasopisma i gazety, wskazuje różnice między nimi. Wskazuje różnicę między fabułą a akcją. Odczytuje symboliczne znaczenie rysunków. Odróżnia świat rzeczywisty od fikcyjnego. Wyjaśnia pojęcia: rzeczywistość, fikcja, realizm, fantastyka. Próbuje odczytać symboliczne znaczenie rysunków.

- **Fleksja, słowotwórstwo i składnia:** Odróżnia zdrobnienia od zgrubień. Rozróżnia i tworzy wyrazy bliskoznaczne, pokrewne i przeciwstawne. Potrafi określić formy fleksyjne: rzeczownika, czasownika, przymiotnika, liczebnika, zaimka. Potrafi odmienić rzeczownik, czasownik, przymiotnik, liczebnik, zaimek. W rzeczownikach oddziela temat od końcówki, wskazuje oboczności. Odróżnia rzeczowniki własne od pospolitych, konkretne od abstrakcyjnych. Rozpoznaje liczebniki główne, porządkowe, zbiorowe, ułamkowe. Stara się używać poprawnych form liczebników. Stopniuje przymiotnik. Wskazuje zaimek, określa jego funkcję, stasuje w zdaniu, wie, jakie zastępuje części mowy. Rozpoznaje i stosuje nieosobowe formy czasownika. Nazywa aspekty czasowników. Przekształca stronę czynną na bierną i odwrotnie. Wskazuje przyimek. Wskazuje i stopniuje przysłówki. Wskazuje spójnik i za jego pomocą tworzy zdanie. Zna odmienne i nieodmienne części mowy. Klasyfikuje rodzaje wypowiedzi, podaje przykłady. Przekształca zdanie pojedyncze na złożone i odwrotnie. Przekształca równoważnik zdania w zdanie i odwrotnie. Dzieli wypowiedzenia na pojedyncze i złożone. Wskazuje związek główny, poboczny, grupę podmiotu i orzeczenia. Wskazuje w zdaniu i określa typ podmiotu. Wskazuje zdanie bezpodmiotowe. Wskazuje i nazywa typ orzeczenia. Klasyfikuje zdania złożone. Odróżnia zdania pojedyncze od złożonych. Wykonuje wykres zdania złożonego i pojedynczego.
- **Fonetyka:** Wie, co to jest głoska i litera. Zna i wskazuje głoski dźwięczne, bezdźwięczne, twarde, miękkie, ustne i nosowe. Zna funkcje litery i. Dzieli wyrazy na sylaby. Układa wyrazy w porządku alfabetycznym.

Ocena dostateczna:

- **Uczeń w zakresie umożliwiającym postęp w dalszym uczeniu się opanował wiadomości określone programem nauczania dla klasy szóstej.**
- **Kształcenie literackie i językowe:** Opanował technikę poprawnego czytania i doskonali ją pod kątem dykcji, intonacji i akcentowania. Umie czytać z podziałem na role. Wypowiada się w miarę swoich możliwości w szkolnych formach pisemnych: instrukcja, przepis, list oficjalny i nieoficjalny, sprawozdanie, dziennik, notatka w kształcie tabelki, notatka prasowa, reklama, opowiadanie (twórcze i odtwórcze), streszczenie, opis (postaci, przedmiotu, obrazu, krajobrazu), zaproszenie, charakterystyka bohaterów, kartka z życzeniami i pozdrowieniami, ogłoszenie, plan zdarzeń (ramowy i szczegółowy), sms, komiks, plan przemówienia, pamiętnik, hasło w encyklopedii typu Wikipedia, potrafi zapisać dialog. Na ogół przestrzega zasad polskiej ortografii i interpunkcji oraz zasad poprawności w zakresie budowania zdań. Stara się stworzyć spójne i logiczne wypowiedzi pisemne i ustne. Potrafi wymienić elementy świata przedstawionego. Odróżnia zdarzenia, przedmioty i postacie fantastyczne od prawdopodobnych. Opowiada przeczytany tekst. Określa czas, miejsce, wymienia bohaterów pierwszoplanowych i drugoplanowych, określa nastrój utworu. Podkreśla w tekście informacje na temat bohatera. Wskazuje środki artystycznego wyrazu: epitet, porównanie, uosobienie, ożywienie, dźwiękonaśladownictwo. Wskazuje w wierszu strofy, wersy, rymy, nazywa układ rymów. Stara się czytać ze zrozumieniem. Zna niektóre powiedzenia, przysłowia, i próbuje je zinterpretować. Zachęca do przeczytania książki. Zna i stosuje różne sposoby komunikowania się, podaje definicję słów:

nadawca i odbiorca. Odróżnia język werbalny od niewerbalnego i potrafi je zastosować w codziennym życiu. Odróżnia język mówiony od pisanego i wymienia ich cechy. Wie, kiedy należy zastosować język mówiony, a kiedy pisany. Korzysta ze słownika języka polskiego, wyrazów bliskoznacznych, frazeologicznego, wyrazów obcych i ortograficznego, a także encyklopedii Wymienia informacje zawarte w artykułach hasłowych podstawowych słowników. Potrafi wyjaśnić znaczenie niektórych związków frazeologicznych. Układa zdania z wybranymi związkami frazeologicznymi. Wyjaśnia, czym jest intencja wypowiedzi i redaguje wypowiedzi wyrażające określone intencje. Stara się wyrazić zdanie na zadany temat. Odróżnia informację od komentarza. Dopisuje synonimy, korzystając ze słownika wyrazów bliskoznacznych. Porównuje gazetę z czasopismem. Odróżnia świat rzeczywisty od fikcyjnego. Wyjaśnia pojęcia: rzeczywistość, fikcja, realizm, fantastyka. Posługuje się pojęciami: narrator, narracja, narracja pierwszoosobowa i trzecioosobowa, podmiot liryczny. Opowiada o sytuacji przedstawionej w wierszu.

- Fleksja, słowotwórstwo i składnia: Zna przypadki i pytania. Wskazuje wyrazy zapożyczone. Odróżnia zdrobnienia od zgrubień. Rozpoznaje i odmienia rzeczownik, określa jego rodzaj, oddziela temat od końcówki, wypisuje głoski oboczne. Odróżnia rzeczowniki własne od pospolitych. Rozpoznaje liczebniki główne, porządkowe, zbiorowe, ułamkowe. Zapisuje cyfry słowami. Rozpoznaje i odmienia przymiotnik, stopniuje przymiotnik. Rozpoznaje i stosuje w wypowiedziach zaimki. Rozpoznaje i odmienia czasownik. Rozpoznaje i stosuje formy nieosobowe czasownika. Próbuje poprawnie określić formy fleksyjne rzeczownika, czasownika, przymiotnika. Tworzy czasowniki dokonane i niedokonane. Rozróżnia strony czasownika. Układa zdania z czasownikami w określonej stronie. Rozpoznaje i stopniuje przysłówek. Rozpoznaje przyimek i spójnik. Wymienia odmienne i nieodmienne części mowy, podaje przykłady. Definiuje, czym jest wypowiedzenie. Odróżnia zdanie od równoważnika zdania. Przekształca zdanie w równoważnik zdania i odwrotnie. Odróżnia zdanie pojedyncze od złożonego. Dzieli wypowiedzenia na pojedyncze i złożone. Określa związek główny, poboczny, grupę podmiotu i orzeczenia. Wskazuje podmiot i orzeczenie. Nazywa części mowy, za pomocą których wyrażono podmiot. Wskazuje zdania bezpodmiotowe. Rozróżnia orzeczenie czasownikowe od imiennego. Wykonuje wykres zdania pojedynczego.
- Fonetyka: Potrafi podzielić wyrazy na głoski. Układa wyrazy w porządku alfabetycznym. Dzieli wyrazy na sylaby. Odróżnia samogłoski od spółgłosek. Rozróżnia rodzaje głosek. Potrafi policzyć w wyrazie litery i głoski.

Ocena dopuszczająca:

- **Uczeń samodzielnie lub przy pomocy nauczyciela wykonuje zadania o niewielkim stopniu trudności.**
- Kształcenie literackie i językowe: Błędy językowe, stylistyczne, logiczne i ortograficzne nie przekreślają wartości prac pisemnych i włożonego wysiłku. Technika cichego czytania pozwala zrozumieć tekst. Poprawność językowa i rzeczowa wypowiedzi ustnej świadczy o zrozumieniu interpretowanego tekstu. Zna podstawowe zasady ortograficzne. Poprawnie pisze wyrazy poznane na lekcji. Podejmuje próbę wypowiadania się w szkolnych formach pisemnych: instrukcja, przepis, list oficjalny i nieoficjalny, sprawozdanie, dziennik, notatka w kształcie tabelki, notatka prasowa, reklama, opowiadanie (twórcze i odtwórcze), streszczenie, opis (postaci, przedmiotu, obrazu, krajobrazu), zaproszenie, charakterystyka bohaterów, kartka z życzeniami i pozdrowieniami, ogłoszenie, plan zdarzeń (ramowy i szczegółowy), sms, , komiks, plan przemówienia, pamiętnik, hasło w encyklopedii typu Wikipedia. Wymienia bohaterów i opowiada zdarzenia przedstawione w utworze. Odróżnia zdarzenia, przedmioty i postacie fantastyczne od prawdopodobnych. Wskazuje środki artystycznego wyrazu: epitet, dźwiękonaśladownictwo. Potrafi policzyć w wierszu strofy, wersy, sylaby. Odróżnia język werbalny od niewerbalnego i potrafi je zastosować w codziennym życiu. Odróżnia język mówiony od pisanego. Odróżnia nadawcę od odbiorcy. Korzysta ze słownika ortograficznego, języka polskiego i encyklopedii. Stara się wyrazić własne zdanie na zadany temat. Odróżnia informację od komentarza. Wyjaśnia pojęcia: fantastyka, fantastyka naukowa, rzeczywistość, fikcja, realizm.
- Fleksja, słowotwórstwo i składnia: Rozróżnia części mowy. Wskazuje podmiot i orzeczenie. Odróżnia zgrubienia od zdrobnień. Rozpoznaje i odmienia przez przypadki, liczby i określa rodzaj rzeczownika.

Odróżnia rzeczowniki własne od pospolitych. Rozpoznaje liczebniki główne, porządkowe, zbiorowe, ułamkowe. Zapisuje cyfry słowami. Rozpoznaje, odmienia i stopniuje przymiotnik. Stosuje w wypowiedziach zaimki. Rozpoznaje i odmiana czasownik. Rozpoznaje i stosuje formy nieosobowe czasownika. Próbuje poprawnie określić formy fleksyjne rzeczownika, czasownika, przymiotnika. Rozpoznaje i stopniuje przysłówki. Wymienia odmienne i nieodmienne części mowy. Odróżnia zdanie od równoważnika zdania. Odróżnia zdanie pojedyncze od złożonego. Wskazuje zdanie bezpodmiotowe. Potrafi wpisać zdanie pojedyncze w wykres.

- Fonetyka: Wyróżnia litery, głoski i sylaby w wyrazach. Zna polski alfabet i umie ułożyć wyrazy w porządku alfabetycznym. Zna polskie samogłoski. Potrafi policzyć w wyrazie litery i głoski.